

jf. liste Høringsinstansene

Vår dato: 25.04.2018
Vår referanse: 18/22247 - 1
Deres dato:
Deres referanse:

Høring av forslag til endring av sats- og beregningsforskriften - erstatning ved avlingssvikt

Landbruksdirektoratet sender på høring forslag om endringer i forskrift om satser for og beregning av erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon 2015-09-15 nr. 1054 (sats- og beregningsforskriften).

Formål og vilkår for ordningen framgår av forskrift om erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon 2012-01-17 nr. 56.

Ifølge Utredningsinstruksen 3-3 skal høringsfristen tilpasses omfanget av tiltaket og hvor viktig det er. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

Vedlagte forslag til endring av sats- og beregningsforskriften inneholder ikke omfattende endringer – det er mindre justeringer av beregningsreglene og satsene. Fastsettelse av ny forskrift har hast, grunnet søknadsfrist 31. oktober og behov for at fagsystemet ELF er oppdatert når søkere starter søknadsprosessen. Det er viktig at søkere vet hva de skal forholde seg til i god tid før søknadsfristen.

Med bakgrunn i dette settes høringsfristen til 6 uker.

Høringsfrist: 7. juni 2018

Høringsuttalelsene merkes 18/22247 og sendes postmottak@landbruksdirektoratet.no eller som brev til Landbruksdirektoratet, Postboks 8140 dep, 0033 Oslo

Høringsdokumentene er publisert på Landbruksdirektoratets hjemmeside.

Endringer i forskriften

Endringene i forskriften gjelder §§ 2, 4, 5, 9, 11, 13 og 14.

Landbruksdirektoratet foreslår at unntaket om mulighet til å benytte totalsalgsmetode når omsetning ikke er i kilo, tas ut av forskriften. I § 5 fjerde ledd gis en beskrivelse av totalsalgsberegningen.

Foretakets eget ansvar for å dokumentere skadeårsaken og omfanget understrekes i § 4, femte ledd. Tilsvarende endring er foreslått i § 11 om dokumentasjon av svikt i honningproduksjon.

Mulighet til å justere fôrverdien i høstet grovfôr i skadeåret er foreslått forskriftsfestet i § 9 andre ledd.

Det er foreslått endringer i standardsatsene i § 13.

I § 14 foreslås Vega kommune flyttet fra normavlingsgruppe 2 til 3.

Høringsdokumenter

I tillegg til høringsbrevet vedlegges forslag til ny forskrift og Landbruksdirektoratets notat om beregning av nye nasjonale satser, som grunnlag for høringen.

Om forslaget til endring av forskriften

Faglagene har flere ganger påpekt behovet for rutinemessig oppdatering av satsene. Målsettingen er at satsene skal ha en akseptabel grad av treffsikkerhet med hensyn til det økonomiske tapet. Hovedprinsippet for ordningen er at den skal være en hjelp gjennom en vanskelig økonomisk periode, og ikke en form for inntektsgaranti. Dette prinsippet ble sist understreket av avtalepartene i jordbruksoppgjøret 2010.

Landbruksdirektoratet viser til formålet med ordningen som er «....å redusere økonomiske tap som oppstår ved produksjonssvikt forårsaket av klimatiske forhold det ikke er mulig å sikre seg mot», og vil videreføre praktiseringen av satsgjennomgang ved behov.

Forslag til endrede satser

Landbruksdirektoratets forslag til endring av sats- og beregningsforskriften inneholder forslag til endring av satsene for beregning av erstatningen. Forrige helhetlige gjennomgang av satsene ble gjort da forskriften ble vedtatt i 2015. Prisgrunnlaget som lå til grunn for disse satsene var bl.a. basert på noteringspriser i perioden 2011 - 2014.

Det beregnede økonomiske tapet i salgsproduksjoner er grunnlaget for erstatningen. Beregningen baseres på skadeårets mengde sammenlignet med en gjennomsnittsavling og fastsatt erstatningssats. Prisen som foretaket oppnår for produktet er for de fleste produkter forskjellig fra denne satsen. Oppnådd pris skal også dekke emballasje-, pakke-, sortering- og fraktkostnader der dette er relevant. Satsen fastsettes med utgangspunkt i innrapporterte markedspriser fratrukket de relevante kostnadene.

Forslaget til endrede erstatningssatser er basert på vedlagte rapport om erstatningssatsene.

Det er foreslått noen endringer i gruppering av vekstene: satsene for epler og solbær deles på konsum – og industrileveranse, satsen for rødsvingel flyttes til engfrøgruppe med lavere sats, samt noen endringer for erter og bønner til modning og konserveres.

Satsene er som tidligere korrigerert for kostnader ved emballasje, sortering, pakking og frakt i tillegg til gjennomsnittlig andel utsortert vare for produkter som pakkes på fellespakkeri. For vekster det beregnes distriktstilskudd til frukt, bær og veksthusgrønnsaker for, er satsene som tidligere korrigerert for dette tilskuddet. Det samme gjelder for distriktstilskudd til potetproduksjon i Nord-Norge.

Korn og annet frø til modning

Med bakgrunn i nytt prisgrunnlag og andre faktorer som f.eks. frakt- og tørkekostnader, foreslår direktoratet nye satser for vekstene i denne vekstgruppen. Forslaget til satser for hvete og rug er som tidligere vektet for andel førkorn.

I denne vekstgruppen inngår engfrø. Med bakgrunn i stor variasjon i oppgjørprisene for de ulike engfrøarter og betydelige avlingsforskjeller, ble satsene for engfrø i forrige satsfastsettelse delt tre grupper. Prisene for engfrø har de senere årene hatt en jevn stigning, med unntak av rødsvingel, og rødsvingel flyttes fra høyeste satsgruppe til den midlere.

Grovfôr

I denne vekstgruppen er det beregnet satser for «grovfôr salgsproduksjon» og «grovfôr i foretak med husdyr». Satsene er foreslått ut fra samme prisgrunnlag som tidligere, og gis en liten økning.

Potet

I denne vekstgruppen er satsene basert på samme forutsetninger som tidligere. Spesialpotet omfatter ferskpotet høstet innen 31. juli, enkelte spesialsorter og settepotet.

Grønnsaker

Satsene i denne vekstgruppen tar som tidligere utgangspunkt i registrerte oppgjørpriser (noteringspriser) til produsent for produkter til konsum. Satsene for grønnsaker til industri baseres på avtalte priser mellom produsenter og industribedrifter. Satsene for grønnsaker til konsum er som tidligere korrigerert for kostnader ved frakt og emballasje samt sortering og pakking for produkter som er pakket på fellespakkeri. Ved forrige satsgjennomgang fikk flere av vekstene delte satser, en sats for konsum og en sats for industri, og dette videreføres.

Frukt

I denne vekstgruppen er det foreslått at epler får delt sats. Landbruksdirektoratet vurderte dette ved forrige satsfastsettelse i 2015 og konkluderte da med at ren industriproduksjon var lite utbredt, og fastholdt én sats for epler. Med bakgrunn i bl.a. innspill fra fylkesmenn på Vestlandet legger vi vekt på at en egen konsumsats vil gi en riktigere kompensasjon for produsenter som satser på kvalitetsproduksjon. Egen sats for epler til industri vil samtidig redusere overkompensasjon for dyrkere som har ekstensiv produksjon.

Bær

Satsene i vekstgruppen tar som tidligere utgangspunkt i noteringspriser til produsent for konsumbær. Gartnerhallen er kilde for priser på bær til industri.

Direktoratet viderefører delte satser for jordbær og bringebær. Prisene til produsent for jordbær og bringebær til industri er tilnærmet den samme og en felles sats for disse to «vekstene» foreslås videreført. Solbær foreslås delt på industri og konsum, da solbær i all

hovedsak selges til industri. Solbær til konsum foreslås å inngå i satsen for hageblåbær og kostbare bær.

Honning

Satsen for honning er som ved forrige satsfastsettelse basert på vektete priser for honning solgt til Honningcentralen og pris ved direkte salg. De vektete prisene er hentet i NIBIOs statistikk, Totalkalkylen, og viser en kraftig prisøkning sammenlignet med forrige periode (2012 – 2014), og satsen økes fra kr 83 til kr 130 pr. kg.

Øvrige forslag til endringer

Dokumentasjon og melding

Overskriften i § 4, 5. ledd om «Melding» endres til «Dokumentasjon og melding». Landbruksdirektoratet understreker foretakets eget ansvar for å dokumentere avlingssvikt og klimaårsak. Rundskrivet og hjemmesiden gir bl.a. retningslinjer for hva som er god dokumentasjon.

Ny ordlyd om mulighet til å gi melding til kommunen er foreslått å være «Ved melding til kommunen med etterfølgende kontroll kan dokumentasjonskravet være oppfylt» Dette understreker at foretaket bør melde skade og avlingssvikt til kommunen. Kommunen har plikt til å foreta feltkontroll på minimum 10 % av mottatte meldinger, men erfaring viser at mange kommuner kontrollerer mange flere enn kravet. I de tilfellene der kommunen ikke har vært på feltkontroll, er foretakets egen dokumentasjon av klimaårsaken avgjørende for retten til erstatning.

Totalsalgsmetoden

Partene i jordbruksoppgjøret er enige om at erstatningsordningen kun skal dekke tap som skyldes at en bonde får redusert avling i kg (på rot). Tap som skyldes svinn, markedssvikt eller kvalitet skal ikke inngå. Hovedregelen for beregning av erstatning ved avlingssvikt er at tap i kilo multipliseres med en sats pr. kg. Det er imidlertid gjort to unntak i forskriften fra det strenge kravet om å dokumentere avlingen i kilo og i stedet få beregnet erstatningen etter totalsalgsmetoden:

- 1) der søknaden gjelder skader som skyldes at haglskader, store nedbørsmengder eller frost som har medført kvalitetsforringelse for frukt og bær.
- 2) der mengdeangivelsen ikke naturlig gis i kilo. Unntaket skulle gjøre det mulig å beregne erstatning for avlingssvikt i produksjoner hvor varen ikke ble omsatt i kilo.

Prinsippet for totalsalgsmetoden er at den baseres kun på verditapet, og mengde inngår i ikke i beregningen. Metoden beregner differansen mellom salgsinntektene i skadeåret og gjennomsnittsårene. Dette verditapet danner grunnlaget for erstatningen. Totalsalgsmetoden har den svakhet at salgsinntektene ikke bare vil være avhengig av mengde – f.eks. vil markedskanaler og produktkvalitet være avgjørende for oppnådd pris. Et år med stor avling, men med store kvalitetsproblemer eller svinn på lager, vil medføre tapte salgsinntekter, noe som ifølge avtalepartene ikke skal dekkes av ordningen.

Landbruksdirektoratet har gjort en vurdering av om det fortsatt er behov unntak 2), etter å ha blitt gjort oppmerksom på at ordlyden i forskriften kan misforstås i den retning at

det er den aktuelle omsetningsformen som er bestemmende for om veksten omsettes i kg og ikke hvordan varen normalt omsettes. Spørsmålet ble reist av Sivilombudsmannen i en klagesak.

Landbruksdirektoratet har i forbindelse med ukentlig mengde- og pris rapportering for en del grøntvarer, registrert en økende grad av differensiering av salgsenheter i grøntmarkedet. Dette gjør det utfordrende å finne en vare som skal være representativ for pris- og mengderapporteringen. I samarbeid med grøntbransjen er det derfor utarbeidet standard omregningsfaktorer for å kunne omregne andre enheter til kilo.

Vi har også stilt spørsmålet om bruk av unntaket for stk. og bunt mm. for bruk av totalsalgsmetoden til fylkesmannsembetene. Svarene tyder på at det har vært en svært begrenset bruk av dette unntaket, noe som understøtter at unntaket kan fjernes.

Ved å fjerne muligheten for å beregne erstatning etter totalsalgsmetoden der varen omsettes i bunt, stk. m.m., vil søker måtte omregne til kilo mengder som ikke er omsatt i kilo. Basert på et marked hvor enheter og emballasjetyper er i stadig endring, og hvor det er aksept for omregning til kilo, foreslår Landbruksdirektoratet at alle vekster må kunne få beregnet erstatning basert på kilo. Det vil være ett unntak fra denne regelen og det gjelder «Grovfôr i foretak med husdyr» hvor beregningen gjennomføres i førenheter (FEm).

Landbruksdirektoratet foreslår at regelen om beregning etter totalsalgsmetoden inngår i § 5. Her gis det i fjerde ledd en beskrivelse av hvordan erstatningsberegning etter totalsalgsmetoden gjennomføres. I gjeldende forskrift er ikke totalsalgsmetoden beskrevet.

Justering av fôrverdi – grovfôr

I § 9 andre ledd forskriftsfestes retten til å fravike fôrnormene i § 15 dersom søkers representative fôranalyser dokumenterer at fôrmiddelet avviker mer enn 30 % fra fôrnormen.

Honning

I likhet med tolkning av vilkåret om melding for avlingssvikterstatning understreker ordlyden i § 11 honningprodusentenes eget ansvar for å dokumentere skadeårsak.

Normavlinger

I § 14 er det fastsatt normavlinger for grovfôrproduksjon i alle kommuner. Fylkesmannen i Nordland har foreslått at Vega kommune plasseres i normavlingsgruppe 3. Denne endringen foreslås gjennomført, på bakgrunn av en vurdering gjort av NIBIO, som har benyttet kartgrunnlaget og vurderingskriteriene som ble brukt ved fastsettelsen av kommunenes plassering i normavlingsgrupper.

Grunnet kommunesammenslåing, vil enkelte kommuner få endret normavlingsgruppe. Dette vil Landbruksdirektoratet implementere i forskriften før fastsettelse.

Ikrafttredelse

Landbruksdirektoratet tar sikte på fastsettelse av forskriften 1. september inneværende år, slik at endringene får virkning fra vekstsesongen 2018.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Gunn Eide
seksjonssjef

Randi Evju Schweigaard
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:
jf. liste Høringsinstansene

Høringsinstanser

- Fylkemannsembetene
- Norges Bondelag
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag
- Felleskjøpet
- Gartnerhallen
- Grøntprodusentenes Samarbeidsråd
- Kommunenes Sentralforbund
- Mattilsynet
- Norsk landbruksrådgivning
- Norges Birøkterlag
- Norsk Gartnerforbund
- Norsk landbrukssamvirke
- Norsk Sau og Geit
- Oikos
- Tine
- Nortura
- Finansdepartementet
- Klima- og miljødepartementet
- Miljødirektoratet
- NIBIO